

Секція: Стратегический менеджмент.

ЗАЙКА ЮЛІЯ АНДРІЙВНА

Здобувач кафедри економіки підприємства

Харківський гуманітарний університет

«Народна Українська Академія» м. Харків, Україна

ПОДАТКОВІ ВАЖЕЛІ ПЛИВУ НА СИСТЕМУ ВИЩОЇ ОСВІТИ: СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ

Вступ: Вища освіта в Україні носить масовий характер. Її роль в соціальному і економічному розвитку держави є загально визнаною. Більше того, успіхи практично всіх крупно масштабних засад у нашій країні, у тому числі і політичних, не в останню чергу залежать від того, наскільки успішно буде розвиватися вітчизняна вища освіта.

Метою роботи виступає аналіз правових засад реформування вищої освіти в Україні.

Викладання основного матеріалу. Основоположним законодавчим актом виступає Конституція України, стаття 53 якої закріплює право кожного на освіту. Системо-утворюючим актом виступає Закон України «Про освіту» № 1060-ХІІ від 23.05.1991 р. [3], який встановлює вихідні, первинні норми правового регулювання у сфері вищої освіти.

Важливим кроком у розбудові вітчизняної освітньої галузі стало прийняття Верховною Радою України Закону «Про вищу освіту» [1]. Новий закон вступив у дію у вересні 2014 року, і з його реалізацією пов'язують якісні зміни у системі підготовки висококваліфікованих фахівців та запровадження європейських стандартів вищої освіти.

Реформа освіти в Україні ставить метою досягнення відповідності якості освіти вимогам інноваційного розвитку та приведення його змісту і структури до потреб ринку праці. У своєму фінансовому аспекті вона

передбачає зміну системи фінансового забезпечення діяльності навчальних закладів, у тому числі установ вищої професійної освіти і полягає у наступному:

- підвищення ефективності праці професорсько-викладацького складу;
- запровадження механізмів нормативно-подушного фінансування для забезпечення прозорості витрачання бюджетних коштів.
- стимулювання конкуренції між освітніми установами, в тому числі державними та приватними.

У цих умовах значно зростає роль фінансового планування та регулювання всередині вищого навчального закладу. Надання навчальним закладам більшої фінансової свободи по порівняно з бюджетним фінансуванням призводить до необхідності комплексної оцінки відповідності ресурсів установи встановленим цілям його діяльності.

Задачами, які розв'язуються при управлінні фінансами ВНЗ в нових умовах, є:

- матеріальне забезпечення державної послуги відповідно до виділеними на її реалізацію засобами;
- забезпечення поточної ліквідності діяльності ВНЗ, тобто відповідність наявних ресурсів витратам не тільки в загальній сумі річного бюджету, але і всередині будь-якого тимчасового інтервалу.

Важливість забезпечення гідного рівня фінансування установ, що входять в систему вищої освіти, очевидна. Одним з напрямків вирішення зазначеної проблеми є формування недержавних джерел фінансування освітніх установ, створення стійкої системи багатоканального фінансування освітнього процесу. Поліпшення фінансового забезпечення системи вищої освіти неможливо без адекватного вирішення відповідних питань у чинному законодавстві. Слід визнати, що у законодавстві про освіту закріплено достатню кількість положень, покликаних стимулювати

залучення освітніми установами (зокрема, вищим навчальним закладом) коштів з позабюджетних джерел [4, с. 23].

Пільгове оподаткування – один з найбільш ефективних інструментів, що стимулюють розвиток економічної самостійності вищих навчальних закладів, і сприяє підвищенню їх фінансової забезпеченості.

Разом з тим невирішеною і постійно нагадує про себе проблемою залишається те, що багато положень законодавства про освіту, що встановлюють економічно сприятливі правила для діяльності вищих навчальних закладів, не узгоджуються з нормами спеціального галузевого законодавства, а саме – з нормами податкового законодавства. Складається досить тривожна ситуація: з одного боку, законодавство про освіту проголошує практично повний «імунітет» основної статутної діяльності будь-якого освітнього закладу від оподаткування. З іншого боку, законодавство про податки і збори передбачає податкові пільги для освітніх установ лише в суворо обмежених випадках.

Так, відповідно до статті 197.1.2 Податкового кодексу України [2], від оподаткування податком на додану вартість звільнені операції з надання послуг з освітньої діяльності, які постачаються вищими навчальними закладами I – IV рівня акредитації відповідно до ліцензій на постачання цих послуг, а також послуги із проживання студентів в гуртожитках. Збір за першу реєстрацію транспортного засобу сплачуватимуть ті ВНЗ, які планують придбавати транспортні засоби, що є об'єктами оподаткування згідно зі ст. 232 ПКУ. Щодо пільг, то від сплати збору звільнено лише колісні транспортні засоби, які придбаватимуться та будуть закріплені за військовими навчальними закладами.

Вищі навчальні заклади, які є власниками земельних ділянок, є платниками земельного податку. Вищі навчальні заклади, як і всі інші бюджетні установи, відповідно до п.323.1 ПКУ, звільнено від обов'язку сплачувати збір за спеціальне використання води.

У даних умовах держава має створити належні умови для того, щоб частину витрат на вищу освіту взяли на себе підприємства, організації та установи. Адже велика кількість приватних підприємств використовують кадри, підготовлені за державні кошти. Тому з метою стимулювання участі роботодавців у підготовці та працевлаштуванні фахівців необхідно розглянути можливість внесення змін і доповнень до Господарського та Податкового кодексів. Матеріально-технічне забезпечення ВНЗ можна поліпшити за рахунок надання підприємствами баз для проходження практики та передачі матеріально-технічних ресурсів. Стимулами для цього має бути пільгове оподаткування суб'єктів господарювання, які надають бази для проходження практик студентів вищих навчальних закладів. Доцільним є звільнення від оподаткування передачі матеріально-технічних ресурсів з балансів суб'єктів господарювання на баланси вищих навчальних закладів.

Висновки. Для активізації державно-приватного партнерства у сфері професійної освіти необхідні універсальні механізми, засновані не на прямій участі держави, а на ефективній співпраці роботодавців та установ вищих навчальних закладів.

Для розвитку партнерства і вирішення фінансових проблем між виробництвом і ВНЗ, підвищення конкуренції, ефективності використання державних коштів необхідно створення ендавменту й виконання замовлення роботодавців на підготовку кадрів. У той же час для невеликих ВНЗ зі стандартним переліком освітніх програм найбільш прийнятно реалізувати інвестиційні проекти на базі закладу із залученням приватних компаній відповідного виробничого профілю. Зрештою, ендавменти дадуть можливість розширити доходи вищих навчальних закладів, та зроблять освітні установи стійкими до змін у зовнішньому середовищі при збереженні основних цілей і завдань її діяльності.

Література:

1. Про вищу освіту: Закон України від 1 липня 2014 р. № 1556-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/print1392304548710695>.
2. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI // Голос України. – 2010. – № 229– 230.
3. Про освіту : Закон України від 23.05.1991 № 1060-XII // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 34. – Ст. 451.
4. Швець Д. Є. Управління системою вищої освіти: регуляція і дерегуляція / Д. Є. Швець // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. - 2014. - Вип. 59. - С. 22-33.